

veritatem agnoscendam sufficere omnibus debeat, nec ulius præterea confutatio requirenda sit, prædecessorum nostrorum præsertim fel. rec. Julii III. & Pauli IV. vestigiis inhærentes, motu proprio, & ex certa scientia nostra, ac deliberatione matura omnes, & singulas facultates habendi, & legendi libros Lutheranos, aut aliorum hæreticorum seu de hæresi suspectos omnibus tam clericis secularibus, aut regularibus, quam laicis cujuscunque status, gradus, ordinis, vel conditionis sint, etiam Episcopali, vel Archiepiscopali, aut alia majori, Ecclesiastica, seu seculari dignitate præfulgeant [Inquisitoribus, & Commissariis hæreticæ pravitatis a sede Apostolica deputatis, quoad eo officio fungentur, exceptis] a nobis, aut quocunque prædecessorum nostrorum, seu Apostolicæ sedis legatis, majorive pœnitentiario, vel quibuscunque aliis quibuscunque verborum formis, & clausulis etiam derogatoriis derogatoris, irritantibusque, & aliis decretis quomodolibet, etiam motu & scientia simili ad hoc tempus concessas auctoritate Apost. tenore præsentium revocamus, & pro revocatis & irritis perinde ac si nunquam concessas fuissent, habemus & haberi volumus. Inhibentes omnibus sub censuris, sententiis, & pœnis tam a factis canonibus, quam a sede Apost. ad hoc tempus constitutis, in eos, qui hujusmodi libros legant, aut habeant, ne quis eorum post hac eis facultatibus uti, neve ullos omnino libros hujusmodi improbatos & prohibitos, aut quos imposterum a sede Apost. Inquisitoribus hæreticæ pravitatis aut locorum ordinariis improbari prohibere contigerit, legere, habere, & quocunque de causa audeat. Impressores, & Bibliopolas, & alios quocunque hujusmodi libros habent, habuerint, & habebunt, Inquisitoribus, & Commissariis iisdem duntaxat exceptis, monemus, & cuilibet eorum in virtute sanctæ obedientiæ, & sub pœna incurtus criminis hæresis, & aliis contra hæreticos a jure inflatis & irrogatis, tam Ecclesiasticis, quam temporalibus sententiis, censuris, & pœnis præcipimus, ac mandamus, ut eos libros intra 60. dies a die, quo hæc litera publicatæ fuerint, numerandos, quorum 20. pro primo, alios 20. pro secundo, reliquos 20. pro tertio ac pœnitentiario termino & mentione canonica eis assignamus, Inquisitoribus hæreticæ pravitatis in civitatibus, in quibus ii libri sint, tradant, atque consignent.

**TITULUS V.
DE LIBELLIS FAMOSIS.
CAP. I.**

Librorum famosorum auctores virulentissimis injuriis aliena fama clam detrahentes, & qui eos publicaverint, dolove malo retinuerint, pœnis a jure constitutis subjiciantur.

Pius V.

Romani Pontificis providentia circumspicte ad ea sollicitudinis suæ partes potissimum convertit, per quæ inter singulos gregis ejusdem fideles, præsertim vero nobis, & Romanæ Ecclesiæ subditos pax & concordia confoveatur, seditiones evitantur, scandalis obviatur, & animarum salus procuratur. Cum itaque iracundia sit perturbatio immanis, affectio dura, violenta potentia, cædium causa, calamitatis sociâ, jacturam concilians, & dedecus, pecuniarum perniciis, atque perditionis origo, eaque potissimum ex injuriis, verbo, & scriptis, vel factis illatis nascatur: Nos, qui non sine maxima mentis nostræ perturbatione sapinero accepimus, quod licet tam per factas leges, quam canonicas sanctiones sub certis etiam gravissimis pœnis prohibitum fuerit, ne quis famosum libellum componere audeat, & repertum sive domi, sive in publico, vel quocunque loco, aut corruptere, vel igne consumere teneatur, prius quam alter inveniat, & nulli fateatur inventum, & qui secus fecerit, quasi auctor hujusmodi delicti eisdem pœnis subiaceat: nihilominus con-

siderando quod in dies crescente malitia quamplures iniquitatis filii, perditionis alumni pœnas prædictas parvipendentes easque variis fraudibus evitare latagentes, ausu temerario non erubescunt variis modis nonnullos Principes, & Prælatos, nobiles, publicas, & privatas personas variis injuriis & conviciis afficere, eorumque famæ, & honori detrahere sub quodam ficto colore quarundam literarum incerto auctore scriptarum, nedum ab urbe nostra, sed etiam ex diversis provinciis, in quibus, nedum ea, quæ in unaquaque regione successerunt, narrantur, sed etiam quæ in futurum quodam eorum temerario judicio fore opinantur, adeo ut plerumque odia, inimicitias, seditiones, rixæ, & homicidia permulta oriuntur in divinæ majestatis offensam, animarum periculum, perniciosum quoque exemplum, & scandalum plurimorum. Volentes præmissis quantum possumus obviare, considerantes attentius, quod plures pœnarum gravitas, quam Dei timor arcere solet a voluntate delinquendi, & propterea tanto periculo occurrere volentes, ac tam nefarios præsumptores, & facinorosos homines atrocibus pœnis torpescere, ut metus pœnæ meta hujusmodi præsumptionis existat: hujus perperæ & irrefragabilis constitutionis edicto pœnas omnes, tam temporales, quam Ecclesiasticas in talia præsumentes per factas leges, & canonicas sanctiones latas, & promulgatas auctoritate Apostolica approbantes, & innovantes, ac ad omnes, & singulos prædictos, qui forsitan sub illis comprehensi non essent, extendentes, & ampliastes statuimus, & ordinamus, quod deinceps perpetuis futuris temporibus nemo cujusvis qualitatibus, dignitatibus etiam Ecclesiasticæ, status, gradus, ordinis, aut præminentia fuerit, audeat, nec præsumat libellos famosos, nec literas monitorias, vulgo appellatas, *Lettere d'Avvisi*, continentes convicia, injurias, vel famæ, & honoris alicujus læsionem, nec aliquam scripturam, in qua de futuris successibus differatur, vel ea, quæ coram nobis, vel aliis ad universalem Ecclesiæ status regimen deputatis secreto tractantur, revelentur, componere, distare, scribere, exemplaria retinere, nec aliquo transmittere, etiam si aliunde ab aliis provinciis, civitatibus, terris, & locis ad earum manus pervenerint, sed statim quod aliqui similes libelli, literæ, seu scripturæ alicui delata fuerint, statim quod illos, seu illas habuerit, antequam vim earum manifestaverit, corrumpere, seu igni tradere, vel dilecto filio nostro Cardinali Rusticuccio consignare teneatur sub pœnis prædictis, quas hic pro expressis haberi volumus, ac aliis etiam gravioribus etiam ultimi supplicii, & confiscationis bonorum secundum qualitatem facti, & personarum arbitrio nostro irremissibiliter infligendis, quibus pœnis etiam eos ligari volumus, qui in hujusmodi libellis, literis, seu scripturis de aliquo oblocuti fuerint, alicujusque famæ, & honori vera etiam exprimendo detraxerint, ac ea, quæ coram nobis, vel aliis ut supra secreto tractantur, revelaverint, ex hoc equidem animus deprehenditur pravus, injuriandi, & nocendi, atque ideo eos eadem pœna teneri convenit. *Vid. Menoch. de arbit. jud. cent. 3. Cas. 263.*

CAP. II.

Infames sint, & ad vitæ damnum, qui scripta in alterius contumeliam componunt, & de rebus incertis & peregrinis curiosius rumores spargant.

Gregorius XIII.

Est rerum humanarum infelicitas, ut non vetera tantum vitia pertinaciter adversus omnem legumlatorum solertiam luctentur, & quamvis acerbis compressa supplicii renascantur, sed nova etiam in dies, & superioribus seculis ignota succrescant. Quo nos pro injuncto nobis divinitus munere diligentius adniti par est, ut illa

illa coerceamus, & horum quæ se nunc primum efferunt, antequam se corroborent, radices ipsas, si qua ratione possumus, amputemus. Cum igitur haud ita pridem in urbe nostra, facta quedam emerisset hominum improbe curiosorum, qui quæcumque de publicis, privatisque negotiis, vel aliunde rimari possunt, vel ipsi etiam pro sua libidine comminiscuntur, domi forisque facta, insecta, vera, falsa, nullo discrimine proponunt, recipiunt, & scriptitant, ita ut ejus rei jam artem quasi quandam instituerint, ac plerique eorum, etiam vili mercedula conducti, harum rerum commentariolos, ex falsis plerumque vulgi rumoribus, incerto auctore collectos, huc illuc missitent, aut etiam, tanquam primum ex urbe ad diversa loca missos, deinde iidem illis ex locis in urbem remissos circumferant, venditent, ac quibus non tantum de præteritis arbitrato suo nugantur, sed etiam quid de hac aut illa re eventurum sit, solide vaticinantur. Nos, qui & facile prospicimus, & rerum experimentis edocti sumus, quæ quantaque mala ex eo proveniant, cum & sapius sparguntur falsa pro veris, seu directe, seu oblique, ac quodam quasi colore quæsto multorum existimatio, & fama violatur: his ac talibus incommodis occurrere cupientes, hujus constitutionis auctoritate prohibemus, ne quis in posterum tales commentarios conficere, neve ab aliis confectos recipere, describere, spargere aut ad alios mittere audeat. Qui horum quid fecerit, ipso facto perpetua ignominia nota affectus, sine ulla spe veniæ ad tritremes perpetuo, aut ad tempus, pro criminis admitti qualitate, damnetur. Romæ Cal. Septembr. 1572.

**TITULUS VI.
DE SACRILEGIS.
CAP. I.**

Sacrilegii rei sunt, qui res sacras e templis surripiunt, ut eas convertant ad profanos usus.

Sixtus IV.

Cum provida sanctorum Patrum decreta eos sacrilegos esse diffiniant, qui Ecclesias & loca sacra altissimo dedicata devastant, ipsorumque diripiunt ornamenta, sicut & illos, qui de sacro sacrum auferre impia temeritate præsumunt, parique utrumque flagitium ac duplici pœna coerceant: decet merito nos, cui Ecclesiarum omnium cura, dispositione superna, commissa est, pro detestatione tanti criminis a, proque statu prospero, venustate, & decore ipsarum Ecclesiarum, in sua decencia debite conservandis, omni vigilantia, & attentione curare, ne perverforum crescente malitia, eadem Ecclesiæ & sacra Dei templa, præcipue almæ urbis, nostro conspectui anteposita, suis nudentur ornatibus, & hujus sceleris nequissimi patratore debitam recipiant ultionem. Sane fide dignorum relictibus, non sine admiratione, ad nostrum pervenit auditus, quod nonnulli iniquitatis filii, se inaniter Christianos esse profitentes, & a quorum oculis Dei timor, & reverentia Christianæ religionis abscessit, de Patriarchalibus, & aliis sacratissimis Ecclesiis, & basilicis dictæ urbis, porphyreticos, marmoreos, & alios diversorum generum, & colorum lapides, ad ipsarum usum, decorem, & ornatum deputatos, ausu sacrilego abstulerunt hætenus, & in dies auferre, eoque ad diversa loca per se vel alios asportare præsumunt, in gravem divinæ majestatis offensam, Ecclesiarum earundem deformitatem detrimentumque, animarum suarum periculum, & scandalum plurimorum. Nos igitur sacrilegorum impios, & temerarios ausus hujusmodi, quan-

a 14. quest. 4. c. si quis. Gab. lib. 4. d. 15. Richard. lib. 4. d. 18. Sylvest. ver. sacrilegium. b Sacrilegium appellat, cum res sacra e loco sacro furatur public. Bar. in l. sacrilegii pœnam. ff. ad L. Jul. pecular. cujus pœna jure civili capitalis est, ita Bart. d. l. sacrilegii pœnam. in princip. ff.

tum nobis ex alto conceditur, reprimere cupientes, quamvis præmissorum occasione nonnullorum prædecessorum nostrorum sanctiones, & prohibitiones variæ emanaverint temporibus retroactis, quas (in eo duntaxat, quod de Ecclesiis, & sacrorum locorum ornamentis atque lapidibus antedictis minime auferendis prohibent, vel disponunt, seu illos, qui hujusmodi flagitiosissimos, ac pene in Christiano orbe inauditos excessus perpetrare, & in his sacrilegas manus injicere præsumperunt, excommunicationis sententia innodatos fore declarant) in suo robore volumus permanere, omnes & singulos, cujuscunque dignitatis, status, gradus, ordinis vel conditionis fuerint, qui ex prædictis lapidibus, sive aliis ornamentis earundem Ecclesiarum sive basilicarum dictæ urbis habuerint, aut in surripiendo, servando, & retinendo auxilium præstiterint vel favorem, nisi a die habitæ præsentium literarum notitiæ, ea restituant cum effectu; scientes vero revelent, & ad notitiam nostram, saltem per minores pœnitentiarios nostros deduci faciant, majoris excommunicationis sententia, a qua (nisi in mortis articulo, & debita satisfactione prævia) a nullo, præterquam a Romano Pontifice absolvi possint, irretitos esse: Ecclesias vero & loca alia, quorum usus, & ornatui illa deputata fuerint, aut forsitan (quod absit) deputari contigerit in futurum, tamdiu Ecclesiastico interdicto subjacere, quamdiu ad loca, unde prius ablata fuere, absque diminutione aliqua fuerint reportata, harum serie declaramus. Et insuper, quicumque suæ salutis immemor, sacrilegii crimen hujusmodi committere præsumperit in futurum, ultra censuras prædictas, Ecclesiæ sive basilicæ, a qua lapides & ornamenta hujusmodi abstulerit, mediam libram auri pro recompensa sibi irrogatæ injuriæ, absque diminutione aliqua solvere teneatur. Rom. 7. Id. April. 1470.

**TITULUS VII.
DE BLASPHEMIS, ET ALEATORIBUS.
CAP. I.**

Præstantiores causa miseriarum hujus ætatis execrandæ sunt blasphemie, pœnis eo severius vindicandæ, quo segnius in divini nominis injuriam tolerantur.

Julius III.

In multis depravatis moribus, vitiosisque consuetudinibus, quæ in nostram hanc almam urbem, propter ejus amplitudinem magnumque advenarum undique in eam concursum, simul cum pluribus eximisque virtutibus, atque egregiis veræ pietatis exemplis irreperunt, ad quas nos tollendas, & extirpandas, omnem aciem mentis, & cogitationis nostræ intendimus, nihil est, quod animum nostrum magis exulceret, & confodiat, quam horribilis atque impia, & Christianis auribus intolerabilis divini nominis blasphemia. Cum audimus sacratissimum Dei & Jesu Christi Domini nostri nomen, quod super omne nomen cœlestia venerantur, terrestria adorant, inferna contremiscunt (quod ne temere quidem a quopiam, propter ejus sublimitatem, ac majestatem usurpandum sit) passim pravorum, efferatorumque hominum vocibus scindi, unaque cum ejus sanctissimæ, & immaculatissimæ genitricis, & venerabilium sanctorum, & amicum ipsius summi Dei nomine detestandis blasphemis maledictisque lacerari, ut minime mirandum sit, si Christianis populis, in tantis calamitatibus constitutis, divinæ iracundiæ flagella non amoveantur: propterea, quod juxta sapientis dictum, a viri multum jurantis domo non discedet plaga. Quare nos hujusmodi execrandum abusum, simul cum cæteris omnibus, quantum cum ejusdem Dei adjutorio fieri poterit, extirpare volentes, ut hanc

hanc ipsam urbem, domicilium, ac sedem Spiritus Sancti omnibus inquinamentis mundatam, ac purgatam Domino Deo per omnia placentem habeamus, in hunc, qui sequitur, modum, quoad præfatum horrendum blasphemie crimen motu proprio, ex certa nostra scientia, & voluntate, invocata Dei omnipotentis justitia decernimus, statuimus, & ordinamus blasphemantes scilicet Deum Patrem omnipotentem, vel ejus Filium unigenitum, Dominum, & Redemptorem nostrum Jesum Christum, seu Spiritum Sanctum particulatim, & explicitè, vel generaliter, & implicite, attribuendo divinæ majestati, quæ illi minime conveniunt, vel removendo quæ eam decent, primo convicti, si divites fuerint, compellantur ad solvendum scuta auri quadraginta, si vero pauperes, solvant decem, quæ si nequeant numerare, luant in corpore. Secunda vice convictis nobilibus, sive divitibus sive pauperibus duplicetur poena pecuniaria proportionabiliter ad primam hujusmodi multam: atque insuper incurrant infamiam, & inhabilitatem ad beneficia quæcunque, ad gradus, dignitates, & honores obtinendos. Vilibus convictis perfodiatur lingua. Tertia vice convictis nobilibus tam divitibus, quam pauperibus triplicetur poena pecuniaria respective ut supra. Ulterius sint ipso jure privati beneficiis Ecclesiasticis, & officiis quibuscunque, dignitatibus, titulis, magistratibus, honoribus: sint intestabiles tam active, quam passive: sint inhabiles ad ferendum testimonium: sint banniti publice per triennium ab urbe. Vilibus imponatur fustigatio, aut deportatio ad trirèmes per triennium, & exulent perpetuo. Idem servetur contra blasphemantes ipsius Domini nostri Jesu Christi matrem beatissimam semper Virginem Mariam. Blasphemi in sanctos, vel sanctas Dei corrigantur severe arbitrio DD. Judicium habita ratione qualitatis, & gravitatis criminis cum cæteris circumstantiis jure attendendis. Volumus autem, & statuimus, ut omnes poenæ exigendæ applicentur tantummodo sustentationi orphanorum utriusque sexus catholicorum, & puellarum. Judices vero tam horrendi, & impii criminis deputamus, & instituímus RR. DD. Inquisitores nostros generales, quos volumus posse addere præstitutis poenis, & maxime in corpore, si modus blasphemie ob gravitatem, impietatem, vel malitiam id exposcat. Partes eorundem DD. Judicum erunt declarare, si dubium occurrat, qui nobiles, qui plebei, qui divites, qui pauperes sint habendi. Rom. Cal. Feb. 1554.

C A P. II.

Pœne blasphematorum cujuscunque generis, ordinis & qualitatis.

Leo X ex Concilio Lateranensi.

Ad abolendam execrabilem blasphemiam, quæ in maximum divini nominis, & Sanctorum contemptum supra modum invaluit, statuimus, & ordinamus, ut quicumque Deo palam, seu publice maledixerit, contumeliosusque, ac obcenis verbis Dominum nostrum Jesum Christum, vel gloriosam Virginem Mariam ejus genitricem expresse blasphemaverit, si munus publicum, jurisdictionemque gesserit, perdat emolumentum trium mensum pro prima, & secunda vice dicti officii. Si Clericus, vel Sacerdos fuerit, eo ipso, quod de delicto hujusmodi fuerit convictus, etiam beneficiorum quæcunque haberit fructibus applicandis ut infra, unius anni mulctetur, & hoc si pro prima vice, qua blasphematus ita deliquerit. Pro secunda vero si ita deliquerit, & convictus fuerit, si unicum habuerit beneficium, eo privetur, si autem plura, quod ordinarius maluerit, id amittere cogatur. Quod si tertio ejus sceleris arguatur, & convincatur, dignitatibus, ac beneficiis omnibus, quæcunque habuerit, eo ipso privatus existat, ad eaque ulterius retinenda inhabilis reddatur, eaque libere impetrari, & con-

ferri possint. Laicus vero blasphemus, si nobilis fuerit, poena vigintiquinque ducatorum mulctetur, & pro secunda vice quinquaginta fabricæ basilicæ Principis Apostolorum de urbe applicandorum, & aliis, ut infra deducitur pro tertia vero nobilitate perdat. Si vero ignobilis, ac plebejus fuerit, in carcerem detradatur. Quod si ultra duas vices publice blasphemus deprehensus fuerit, mitra infami per integrum diem ante fores Ecclesiæ principalis mitratus stare cogatur. Si vero pluries in hoc ipsum peccatum lapsus fuerit, ad perpetuos carceres vel ad trirèmes damnetur ad Judicis deputati arbitrium. In foro autem conscientie nemo blasphemie reus absque gravissima poenitentia severi confessoris arbitrio injuncta possit absolvi. Qui vero Sanctos reliquos blasphemaverit, arbitrio Judicis rationem personarum habituri mitius aliquanto puniri volumus. Statuimus etiam, ut seculares Judices, qui contra tales blasphemie convictos non animadverterint, eosque justis poenis minime affecterint, quantum in eis fuerit, quasi eidem sceleri obnoxii eidem quoque poenis subjiciantur. Qui vero in illis inquirendis, puniendisque diligentibus, & severi fuerint, pro qualibet vice decem annorum indulgentiam consequantur, & tertiam partem multæ pecuniariæ habeant. Quicumque vero blasphemantem audierint, cum verbis acriter objurgare teneantur, si citra periculum suum id fieri posse contingat, eundemque deferre, vel notificare apud Judicem Ecclesiasticum, seu secularem intra triduum debeant. Quod si plures dictum blasphemantem simul audierint, singuli eum accusare teneantur, nisi forte omnes convenerint, ut unus pro cunctis tali fungatur officio. Quos omnes in virtute sanctæ obedientie hortamur, & monemus in Domino, ut pro divini nominis honore, ac reverentia in suis domibus, ac cæteris præmissa omnia servari, exactissime exequi mandent, & faciant, uberimam ab ipso Domino Deo tam boni operis, ac pii mercedem habituri. Similemque annorum decem indulgentiam ab Apostolica sede consequuntur cum tertia parte multæ, qua dictus blasphemus plectitur, quoties tale scelus puniendum curaverint. Quam quidem indulgentiam, & reliquam tertiam multæ partem accusatorum blasphemie nomen deferenti similiter concedi, & assignari volumus aliis poenis contra hujusmodi blasphemos per sacros canones expressis nihilominus in suo robore manentibus.

TITULUS VIII.

DE HOMICIDIS, ET BANNITIS.

C A P. I.

Pœna homicidarum, & eorum fautorum.

Pius II.

Ad retinendas insolentias transgressorum, si nervus publicæ disciplinæ lentescit, eorum ad peccandum voluntas sit laxior, & exemplum impunitatis periculoso in alios derivatur, propter quod ad præsentis officii pertinet talem adhibere justitiæ severitatem, & debitam executionem, quod commissa crimina puniat, & committendorum in posterum interdicit audaciam. Cum autem ad audientiam nostram pervenerint, quod a certis annis citra in nostris, & Ecclesiæ Romanæ terris, locis, & tenimentis nobis, & Ecclesiæ prædictæ mediate, & immediate subjectis, quamplura, quandoque etiam ex levibus causis, commissa esse reperiantur homicidia, sitque inter alia crimen homicidii perniciosum, & detestabile, debeatque juxta canonicas sanctiones gravi animadversione puniri, tantoque severius puniendum, & extirpandum, quanto manifestius cognoscimus, quod ex eo ut plurimum scandala, & mala plurima subsequuntur. Cupientes idcirco ex debito pastoralis officii, quod nostri

& Ecclesiæ Romanæ prædictæ mediate & immediate subjecti, juxta piam dispositionem Regis pacifici, qui regnat in caelis, pacifici sint & modesti, nonnullas pro hujusmodi crimine homicidii debite puniendo, edidimus constitutiones infrascriptas: quas ad hoc, ut aliquis de eisdem ignorantiam prætere non possit, volumus per omnes & singulas civitates, nobis & Ecclesiæ Romanæ prædictæ mediate vel immediate subjectas, publico præconio publicari; mandantes, ac auctoritate Apost. tenore præsentium decernentes, omnes & singulos, juxta constitutionum earundem determinationem, obstrictos esse ad observationem ipsarum, ac si personaliter singulis intimata forent, cum non sit verisimile, quod ad eorum notitiam non devenerit, quod extitit tam publico præconio patefactum. Tenore vero constitutionum, de quibus supra fit mentio, sequitur, & est talis videlicet.

C A P. II.

Homicidis non datur salvus conductus repetendi patriam, etiam si injuriis, & damnis partium satisfecerint.

Sanctissimus Dominus noster, intendens quieti patriæ consulere, & ipsam sicariis, homicidis, & malefactoribus expurgare, statuit & decrevit, quod omnes illi, qui pro delicto homicidii fuerint condemnati, seu alias de civitate aliqua & districtu illius banniti, non possint ad civitatem seu districtum hujusmodi quocunque tempore redire, seu in eis vel eorum altero moram trahere, etiam habita pace ab hæredibus, vel consanguineis, seu filiis ipsius occisi; nec legatus etiam de latere, aut Governator, qui pro tempore fuerit, vel quivis alius possit auctoritate Apostol. seu ex officio suæ legationis, aliquem homicidam sic exbannitum rebannire, reducere, seu revocare ad civitatem vel districtum, aut eorum alterum; seu ei licentiam vel salvam conductum concedere redeundi seu morandi in eis, vel eorum altero, in perpetuum vel ad tempus modicum sive magnum, nec etiam per diem unum sive noctem; quod si secus per quemquam ex suprascriptis factum fuerit, incidat in poenam excommunicationis ipso facto, sine ulteriori sententia declarationis; a qua per alium, quam per summum Pontificem (& tunc facta de hoc speciali expressione) non possit absolvi; ac reductio, licentia, revocatio, salvus conductus, & castatio processus & banni hujusmodi, sint ipso jure nulla, nulliusque roboris, vel momenti: incidat etiam in poenam ducatorum mille, Cameræ Apostolicæ applicandorum, quam Thesaurarius, cui hoc secreto vel publice fuerit denunciatum, retinere faciat & mandet, nullo super hoc expectato seu requisito superioris mandato: quod si non fecerit Thesaurarius, ipse eandem sententiam excommunicationis ipso facto, cum eisdem qualitibus, incurrat: ipseque sic rebannitus, reductus, revocatus, sive alio quocunque modo reversus, possit & debeat capi, detineri, & incarcerari; & de ipso, secundum sententiam contra eum latam, justitia fieri, per Governatorem, Potestatem, & alios officiales, ad quos spectat seu pertinet, incontinenti, sine ulteriori licentia, notificatione, & requisitione superioris, vel alterius, sub poena ducatorum ducatorum auri Cameræ Apostolicæ applicandorum vel retinendorum; quam Thesaurarius præfatus simili modo & forma, ac sub similibus censuris, faciat retineri; prout superius est expressum. Hoc autem extendi voluit ad eos, qui revocati, rebanniti, vel alias quomodocunque remissi fuerint, quacunque auctoritate seu licentia, præterquam ex speciali commissione seu mandato Romani Pontificis, contento in literis authenticis, & bulla plumbea munitis, a duobus mensibus citra, (termino dierum quindecim, quo possint de civitate libere recedere, eis concessio) vel qui in futurum rebannientur, revocabuntur, seu alias remittentur, per quemcunque quavis auctoritate prædicta, sub poenis pecuniariis, & aliis Ecclesiasticis censuris, de quibus superius est dictum.

C A P. III.

Appellationi non est locus bannitis ob homicidium. Exilis fines quinquaginta miliaribus a loco delicti extenduntur.

Item quod quæcunque appellationes interpositæ vel interponendæ ab hujusmodi, vel aliis sententiis sive gravaminibus contra homicidas latis, vel a processu contra eos facto, etiam si lis vel instantia super eis pendeat, & inhibitiones, vigore ipsarum emissæ per auditorem cameræ, vel alium quemcunque ordinarium, vel delegatum, sint nullæ & invalidæ, nec ad ulteriora super eis, vel ipsarum vigore, procedi possit ac debeat: quinimo appellationes litis & causæ hujusmodi, censeantur advocatæ, extinctæ & invalidæ, nec potestates vel alii officiales, banniti, hujusmodi mandatis, inhibitionibus, litis pendentibus, censuris & poenis in eis contentis, astringantur; imo teneantur, & debeant, sub poenis suprapositis, ad executionem sententiarum latarum procedere. Possit tamen in causis aliis, a jure vel statuto permissis, appellari ad Governatorem civitatis seu provincie, qui infra mensem causam diffinire teneatur; quo elapso, appellatio, inhibitio, & instantia super eis sint nulla, & libere, sine impedimento, possit fieri executio sententiæ vel banni, ac si non fuisset inhibitus & appellatus: quodque banniti & condemnati propter hujusmodi crimen homicidii, censeantur & sint banniti ab omnibus circumvicinis, usque ad miliaria quinquaginta, infra quæ, si reperti fuerint, possit & debeat capitalis sententia, sive condemnationis pecuniariæ executio fieri contra eos, per Potestates & alios officiales, civitati, districtui, & loco præidentes, sub poenis pecuniariis simili forma imponendis.

C A P. IV.

Homicidii notorii vel quibus poenis subjiciantur.

Item, quod omnes & singuli homicidæ, quorum delictum notorium fuerit, vel de homicidio infamati, seu condemnati, etiam si de delicto hujusmodi, ex forma statutorum, non possit inquiri, vel aliqua poena imponi, vel etiam si ipsius delicti, vel poenæ pro eo impositæ, auctoritate Apostolica, vel alterius, ab ea vel a Romano Pontifice potestatem habentis, sit facta remissio, castatio, processus & sententia annullata, vel alias quomodolibet dispensatum, per viam gratiæ seu justitiæ, in toto vel in parte, non possit habere officia vel dignitates in quibuscunque locis, civitatibus, & terris, a quibus banniti fuerint, in quibus domicilium eorum originemque habuerint, seu aliam moram traxerint, vel resederint, etiam si fuerint absoluti, rebanniti, vel alias eorum sententia, seu condemnatio, sive processus castati, irritati, vel alias pro infectis habiti; sed perpetuo sint infames, & omni dignitate privati, nec possint ferre testimonium, nec tabellionatus officium exercere, non admittantur ad judicandum, seu ad aliud officium exercendum; & ab omnibus actibus legitimis sint perpetuo suspensi; quinimo, si hujusmodi officia acceptaverint, exercuerint, seu ad ea exercenda admissi fuerint, tam ipsi, quam gubernator, legatus aut superior, qui eum elegerit, vocaverit, aut ipsum officium exercere, seu ei præesse passus fuerit, poenam quingentorum ducatorum auri ipso facto incurrat, & sua gubernatione privetur, nec gesta in judicio, vel extra judicium, tam per eum, qui admissus fuerit ad officium, quam per eum, qui illud ab eo exercere passus fuerit, de cætero valida sint, & robor obtineant: quinimo sint nullius roboris vel momenti, & si Ecclesiasticæ personæ fuerint, excommunicationis sententiam ipso facto incurrant.

C A P. V.

Deo & hominibus exosi viri sanguinum, adversus quorum audaciam & ferociorem petulantiam constitutio a Pio II. edita probatur & confirmatur.